

Sportcode

> *Scheidsrechter verdient respect*

> *J.P. Balkenende: 'Sport is een bindmiddel'*

> *IOC Trofee voor Johannes van der Veen*

> *Sportiviteit en succes gaan goed samen*

De Sportcode Nieuwsbrief is een initiatief van het Sportcodesamenwerkingsverband. Hierin zijn vertegenwoordigd NOC*NSF, Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB), Nederlandse Culturele Sportbond (NCS), Nederlandse Christelijke Sport Unie (NCSU) en Nederlandse Katholieke Sportbond (NKS). Wij voeren op landelijk niveau beleid om sportiviteit en respect te bevorderen. Het accent ligt daarbij op Fair Play. Wij stimuleren en ondersteunen organisaties (zoals bonden en gemeenten) om in dat kader beleid op te zetten en uit te voeren. Meer informatie kunt u vinden op www.sportcode.nl.

Met de Sportcode Nieuwsbrief hebben wij drie doelen voor ogen. In de eerste plaats willen wij u informeren over acties die sportiviteit en respect bevorderen. Daarnaast stimuleren wij u om sportiviteit en respect in sport zelf uit te dragen. En als laatste proberen wij de interactie met het landelijke samenwerkingsverband en met andere organisaties die op dit punt werkzaam zijn een impuls geven. De Sportcode Nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar.

> Scheidsrechter verdient respect

Na de derde Sportcode Nieuwsbrief in oktober 2004 waren het wat topsport betreft vooral de schaatsers die zich lieten gelden. Erben Wennemars prolongeerde zijn wereldtitel Sprint, en de door menigeen al afgeschreven Barbara de Loor won de 1.000 meter bij het WK Afstanden. De totale medailleoogst bij EK's en WK's was niettemin minder groot dan we gewend zijn. Of hebben de Nederlanders verstopperij gespeeld om over een jaar bij de Winterspelen van Torino keihard toe te slaan?

Over keihard toeslaan gesproken: het supportersgeweld rond de voetbalvelden laaide weer op met een compleet gesloopt treinstel als een van de trieste dieptepunten. Ook de kwetsende spreekkoren vanaf de tribunes waren de afgelopen periode een hot item. Soms waren spelers het mikpunt, vaak ook werd de scheidsrechter beschimpt. Sommige arbiters pikten het niet langer en legden de wedstrijd voor enige tijd of zelfs definitief stil. De KNVB kwam in actie en stelde een protocol op om de scheidsrechter in de rug te steunen. Sindsdien lijkt het verbale geweld wat minder te worden.

Mede naar aanleiding van de spreekkoren deed staatssecretaris Clémence Ross-van Dorp (VWS) een klemmend beroep op alle spelers, supporters, trainers, sportbonden en sportclubs om scheidsrechters het respect te geven dat ze verdienen. Ze gaf aan dat de positie van de scheidsrechter een van de thema's is die in de nieuwe Sportnota aan de orde komen. Vanuit Sportcode zijn wij blij met deze extra aandacht. Hopelijk worden deze woorden omgezet in daden.

Het ministerie van VWS heeft voorsnog op dat punt niet het goede voorbeeld gegeven door dit jaar geen subsidies te verstrekken aan Sportcode en de bonden. Ondanks de desastreuze bezuinigingen hebben de sportorganisaties dit onderwerp niet van hun agenda gehaald. De bonden zijn uit eigen middelen en met hulp van Lotto-gelden doorgeslagen. De Nederlandse IJshockeybond heeft een hoopvolle start gemaakt. Ook de basketbalbond heeft weer enige stappen gezet. En de dvd en

handleiding *Opvoeden op de mat* van Krachten Bundelen is ongekend populair. Op gemeentelijk en provinciaal niveau wordt steeds vaker en steeds uitgebreider gewerkt aan Sportiviteit & Respect. De Provincie Overijssel bijvoorbeeld heeft na de startdag op 23 september veel activiteiten en ondersteunende materialen ontwikkeld. De NCSU heeft samen met de ISCA (International Sports & Culture Association) een internationaal Fair Play-seminar georganiseerd, met zeer interessante sprekers. Een deel van de toespraak die minister-president Balkenende daar hield, treft u in deze Nieuwsbrief.

Veel leesplezier!

> 'Sport is een bindmiddel'

J.P. Balkenende looft sport op Fair Play-seminar

De NCSU heeft samen met de ISCA (International Sports & Culture Association) op 13 april jl. een internationaal Fair Play-seminar georganiseerd, met zeer interessante sprekers. Een van hen was minister-president dr. J.P. Balkenende. Hieronder enkele passages uit zijn presentatie op Nationaal Sportcentrum Papendal.

'De Verenigde Naties noemen sport "de grootste sociale beweging ter wereld". Er is geen andere activiteit in de wereld waaraan zoveel mensen deelnemen. Er zijn ook nauwelijks activiteiten te noemen die zoveel vuur en passie losmaken. Niet alleen bij degenen die sport beoefenen, maar ook bij degenen die ervan genieten.

...
Sport is - net als muziek - een van de weinige talen die door iedereen wordt gesproken en begrepen. Dat maakt haar tot een medium met een bijzondere kracht, dwars door alle culturen, nationaliteiten, rangen en standen heen. Sport is een bindmiddel. Sport omspannt de wereld.

...
Als bestuurders van sportorganisaties hebt u een prachtige en belangrijke taak. U brengt mensen bij elkaar die op andere

manieren waarschijnlijk niet zo gemakkelijk contact met elkaar zouden krijgen. Waar wij als politici zo ons best voor doen - bevordering van integratie, samenspel en participatie van mensen - krijgt u als het ware spelenderwijs voor elkaar. Dat plaatst u in een benijdenswaardige, maar ook in een verantwoordelijke positie.

...
Het valt me vaak op hoe trots kinderen zijn op hun sportieve activiteiten. Hoeveel zelfvertrouwen en houvast ze daaraan ontleunen. En ook: hoe ze daardoor haast als vanzelf ervaren hoe belangrijk structuur is. Het in acht nemen van grenzen. Het tonen van discipline en respect. En een gezonde manier van leven. Sport is een hefboom voor zoveel zaken die kinderen in hun ontwikkeling nodig hebben.

...
Een sportveld is een samenleving in microformaat. Daar gaat het erom kansen te benutten. Talenten te ontplooiën. Maar ook om rekening te houden met anderen. Om regels te accepteren en te eerbiedigen.

...
Overigens: regels gelden ook rond het veld. Supporters zijn geen buitenstaanders, maar deelnemers aan een sportief evenement. Zoals op het veld een overtreding wordt gecorrigeerd, dient ook buiten de lijnen wangedrag te worden aangepakt. Met stevige hand, als het moet. Alleen door regels te stellen en te handhaven kan de sport behouden blijven.

...
Veel kinderen zijn het buitenspelen verleerd. En in stadswijken is vaak ook gewoon weinig te doen. Dan kan zo iets

eenvoudigs als een straatvoetbaltoernooi een enorm positieve impact hebben. We moeten van *playstation* naar *playground!*

...
Nederland is een open land met veel verschillende culturen. Die openheid en die diversiteit koesteren we. Maar we sluiten onze ogen niet voor de keerzijde die er ook is. Als mensen die samenleven in een land, een stad of een wijk zich niet verbonden voelen, komt de samenleving zelf in gevaar. Vervreemding, onbegrip, discriminatie en geweld kunnen dan de kop opsteken. We hebben daar in Nederland helaas veel voorbeelden van gezien.

...
Vandaar dat we twee sporen moeten volgen.
Ten eerste: pal staan voor de waarden die in de rechtsstaat zijn vastgelegd.

Die waarden - vrijheid, respect voor de menselijke waardigheid, solidariteit - gelden voor iedereen.
Ten tweede: hard werken aan maatschappelijke verbindingen. Aan bruggen tussen culturen, religies, bevolkingsgroepen. Niet van bovenaf opgelegd. Maar juist door mee te helpen aan lokale projecten. Voortbouwen op waar mensen en organisaties zelf mee komen.

...
Als we één fantastisch middel tot teambuilding hebben dan is het wel de sport. U hebt goud in handen. Daarom wil ik u oproepen met kracht door te gaan met uw maatschappelijke activiteiten. Wij hebben u nodig. U helpt concreet mee aan een samenleving waarin niemand buitenspel staat. Geen *game over*. Maar *replay!*

> **Initiatieven vanuit het veld**

Veel bonden en verenigingen zetten zich in om sport sportief te houden. Dit keer aandacht voor de ijshockeybond en de basketballbond én voor een handbal- en hockeyvereniging.

Als vervolg op een bijeenkomst in februari hield de **Nederlandse IJshockeybond** (NIJB) op 23 april jl. een Fair Play & Respect-seminar. Het seminar werd goed bezocht door bestuurders, scheidsrechter-coördinatoren, coaches en teambegeleiders van jeugdijshockeyverenigingen. 's Ochtends hielden Ton Rombouts (bestuurslid NOC*NSF), Marijke Fleuren (adjunct-directeur hockeybond), Darryl Easson (Sport development manager youth hockey - International Ice Hockey Federation) en bestuursleden van de NIJB inleidingen. Samsport zorgde voor interactief theater. 's Middags werd er in groepen gebrainstormd en gediscussieerd. Op advies van de verenigingen heeft de ijshockeybond besloten de uitkomsten om

te zetten in een door alle clubs onderschreven gedragscode voor spelers, coaches, scheidsrechters, teammanagers, bestuurders, toeschouwers en ouders. Het is de bedoeling de gedragscode aan het begin van het nieuwe wedstrijdseizoen in te voeren.

De **Nederlandse Basketballbond** (NBB) is al enkele jaren bezig met het stimuleren van faire basketballsport. Sinds kort is het vernieuwde spelregelboekje *Minibasketball* beschikbaar. Hierin staan de basistechnieken beschreven en wordt aandacht geschonken aan sportief en respectvol gedrag. De functie en taken van de scheidsrechter en coach worden uitgelegd, om begrip te creëren en te vragen om respectvolle bejegening. De NBB heeft zijn website en digitale nieuwsbrief structureel voorzien van informatie en discussiemateriaal over Sportiviteit & Respect, zodat leden zelf activiteiten kunnen opstarten. **Meer informatie: www.basketball.nl.**

In 2004 heeft **Handbalvereniging VIDO** het *NHV Sportcode covenant* ondertekend en een projectgroep opgericht. De opstellers van het beleidsplan voor VIDO onderschrijven het standpunt dat sportiviteit en respect niet op het sportveld (of in de hal) beginnen of eindigen, maar altijd en overal aanwezig moeten zijn! Op basis van de output van de Sportcode Quick Scan zal de projectgroep onder andere een gedragscode implementeren en naleven. **Meer informatie: www.hv-vido.nl.**

De **Mixed Hockeyclub Vlissingen** (MHCV) heeft naar aanleiding van de campagne *Zwarte Kaart* van de KNHB afspraken gemaakt en activiteiten ontplooid die het belang van de inzet van alle vrijwilligers benadrukken. MHCV volgt de lijn van de bond die inhoudt dat er aandacht wordt gevestigd op de onderlinge omgang vóór, tijdens en na de wedstrijd. **Meer informatie: netty.tiggelman@zeelandnet.nl.**

> **Mini-sportcode op WK Jeugdvoetbal**

Voor en na de wedstrijd geven wij elkaar de hand! In en buiten het veld houdt iedereen zich aan de regels! Niet schelden in en buiten het veld! Op initiatief van de gemeente Enschede en de Sportraad Overijssel vormen deze drie regels de sportcode die op bankpasformaat is uitgebracht. Deze code geldt tijdens alle voetbalevenementen rondom het WK Jeugd in de gemeenten Enschede, Hengelo, Borne en Almelo. De Fair Play-Award is voor het team dat zich het meest sportief heeft gedragen. Daarnaast worden allerlei communicatiemiddelen ingezet, zoals pennen, partijhesjes, spandoeken en mascotte 'Joep'.

Meer informatie: Marleen Tibbe, tel.: 038-4577779.

De Sportraad Overijssel heeft een handleiding en een cd-rom ontwikkeld waarmee

gemeenten een campagne Sportiviteit & Respect kunnen opzetten. Jarenlange ervaring met Fair Play in Zwolle heeft uitgewezen dat een krachtig samenspel tussen activiteiten en communicatiemiddelen ertoe bijdraagt dat Fair Play daadwerkelijk scoort. Op de cd-rom staan formats van communicatiemiddelen, zoals spandoeken, T-shirts, Fair Play-Awards en pennen. In de handleiding worden de mogelijkheden voor het gebruik toegelicht.

Meer informatie: Marleen Tibbe, tel.: 038-4577779.

Sportservice Nijmegen is gestart met een stimuleringsbeleid ten aanzien van Fair Play. Dit gebeurt in een samenwerking tussen buurt, onderwijs en sport.

De campagne *Fair Play, iedereen doet mee!* staat hierin centraal. Er is een gedragscode

de opgesteld en er is een poster ontwikkeld. Sportservice Nijmegen wil, naast de Sportvrouw en Sportman van het Jaar, een Fair Play-prijs invoeren. **Meer informatie: sportservice@nijmegen.nl.**

> Producten

Bondshandleiding

De bondshandleiding helpt bij het opstellen van een projectplan ter stimulering van sportiviteit en respect binnen bonden en hun verenigingen. De handleiding voert u via een toelichting op een aantal begrippen naar een strategie waarmee een bond sportiviteit, respect en Fair Play kan bevorderen. Vervolgens komen het stapsgewijs opstellen van een projectplan en een eventuele subsidieaanvraag ter sprake. Ten slotte is er een checklist waarmee is te controleren of het projectplan aansluit bij de door het Sportcodesamenwerkingsverband voorgestelde criteria. De handleiding is te downloaden via bondnet of www.sportcode.nl onder de button 'Bonden'.

Sportcode Quick Scan

De Sportcode Quick Scan is alweer een tijdje actief via www.sportcode.nl. Circa vijftig verenigingen hebben zich ingeschreven. Voor verenigingen blijkt het

belangrijk om extra aandacht te besteden aan het motiveren van sporters en trainers om de vragenlijsten via internet daadwerkelijk in te vullen, zodat analyse en rapportage op voldoende meningen zijn gebaseerd. De Sportcode Quick Scan is nog gratis. Voor uw vereniging is het een waardevolle start van sportiviteitbeleid. Zie www.sportcode.nl.

Dvd

Najaar 2005 komt er een dvd Sportiviteit & Respect. Op die dvd worden op een visuele manier vraagstukken voorgelegd die te maken hebben met sportief of onsportief gedrag op het veld en met respectvol gedrag door sporters, trainers/coaches, scheidsrechters/juryleden en supporters/ouders. De dvd is te gebruiken op informatie- en discussiebijeenkomsten met sporters, trainers/coaches, ouders en scheidsrechters.

Meer informatie: a.cevaal@ncsu.nl.

Sportiviteit & Respect Spel

Het Sportiviteit & Respect Spel confronteert de jeugd met vragen als: 'Speel je door als je tegenstander geblesseerd op het veld ligt?' of 'Hoe reageer je als supporter als de scheidsrechter een beslissing neemt ten nadele van jouw team?' Het spel is geschikt voor kinderen van acht tot veertien jaar, en kan worden gespeeld in de sportvereniging, in het buurthuis, bij de scouting en op school. De prijs is € 35,- plus € 5,50 verzendkosten.

Meer informatie: SportZeeland, tel.: 0118-640700; www.sportzeeland.nl.

> Fair Play internationaal

Op 13 april jl. organiseerde de NCSU op Papendal onder auspiciën van de International Sports and Culture Association (ISCA) een internationaal

Fair Play-seminar. Het gezelschap bestond uit circa 120 beleidsmakers en medewerkers van sportorganisaties uit binnen- en buitenland. Minister-president Jan Peter Balkenende - fragmenten uit zijn toespraak staan op pagina 3 -, NOC*NSF-voorzitter Erica Terpstra, Carlos Gonsalves (president van de EFPM, de European Fair Play Movement), Maria Consuleo Araújo Castro (minister van Cultuur van Columbia) en Albert Buisman waren enkelen van de sprekers. Waar de een de nadruk legde op de verbetering van gelijke kansen in de sportstructuur, beklemtoonde de ander de rol van de trainer bij de bevordering van Fair Play. **Meer informatie: www.ncsu.nl.**

Op die dertiende april ontving Johannes van der Veen - directeur van de NCSU - de **IOC Trofee 'Sport & Fair Play'** uit handen van NOC*NSF-voorzitter Erica Terpstra. Een terechte waardering voor Johannes van der Veen, die afscheid nam van de NCSU waar hij 25 jaar directeur is geweest. Terpstra: 'Ieder jaar mogen de Nationale Olympische Comités een trofee uitreiken.

Dit jaar is het thema Fair Play. Ik vind het dan ook een eer om de trofee uit te reiken aan iemand die zowel nationaal als internationaal zoveel heeft betekend voor Fair Play in de sport. Zijn kennis, kunde, ervaring en vechtlust hebben ervoor gezorgd dat waarden en normen in de sport vandaag de dag hoog op de agenda staan.'

Van 20 tot 25 september vindt in Vilnius, Litouwen het jaarlijkse congres annex jaarvergadering van de **European Fair Play Movement (EFPM)** plaats. Het thema is dit jaar 'Fair Play: a model for society'. De lidorganisaties uit 36 Europese landen zullen deelnemers afvaardigen. NOC*NSF-voorzitter Erica Terpstra zal als een van de hoofdsprekers spreken over *opportunities for Fair Play*.

> Sportiviteit en succes gaan goed samen

Foto: TSM001/Peter Verver

Pieter van den Hoogenband (27) is de meest succesvolle Nederlandse zwemmer aller tijden. In Sydney 2000 won hij goud op de 100 vrij (én de 200 vrij). In Athene 2004 schreef hij historie door als vierde zwemmer ooit die titel op de 100 vrij - het koningsnummer - te prolongeren. In Beijing 2008 wil hij zich onsterfelijk maken door voor de derde keer op rij de 100 vrij te winnen. Maar niet ten koste van alles. Als hij nou eens voor één keer een pilletje... No way! Aan het lijf van 'VDH' geen polonaise. Dan maar niet onsterfelijk.

Vanaf het moment dat ik aan wedstrijden ging meedoen, hebben mijn ouders me voorgehouden dat sportiviteit en respect belangrijker zijn dan winnen. Toen had ik nog nooit van Pierre de Coubertin gehoord, dus ik dacht: 'Het zal wel'. Als je acht bent, slik je alles wat je vader en moeder zeggen voor zoete koek.

Naarmate ik me als sporter ontwikkelde, kwam ik erachter dat winnen ook heel erg belangrijk was. Ik vond het prachtig om zo vaak mogelijk het hoogste treetje van het erepodium te beklimmen. En uit de reacties van mijn familie en vrienden merkte ik dat zilver en brons leuk waren, maar dat goud de meest heftige (en mooiste) emoties losmaakte. Na de Olympische Spelen wist ik het helemaal zeker: winnen is fantastisch!

Om op wereldniveau de allerbeste te kunnen zijn, ben je als topsporter voortdurend bezig je grenzen te verleggen. Daarin kun je heel ver gaan en mag je soms ook egoïstisch zijn, vind ik. Helaas weten sommige (veel?) topsporters niet waar de grens ligt. Of erger nog: ze gaan er bewust

overheen. Ik heb het over doping. Als je als topsporter willens en wetens doping gebruikt, heb je geen enkel respect voor de sport en je tegenstanders. Bovenal verlies je je zelfrespect. Of je nu wel of niet wordt betrapt, maakt geen verschil. Hoe kun je blij zijn met een gouden plak als je weet dat je zonder doping niet eens bij de eerste acht was geëindigd? Op de korte termijn heeft zo'n medaille misschien enige (commerciële) waarde. Als je daarvoor je leven lang een bedrieger moet zijn dan zou dat geld me gestolen kunnen worden.

Winnen mag dan belangrijk zijn, maar niet ten koste van alles.

Wat dat betreft is die 'zoete koek' van zo'n twintig jaar geleden bij mij toch wel blijven hangen. Een beetje koude oorlog in de *callroom* vlak voor een race is onderdeel van het spel. Dat hoort erbij en kan ook helemaal geen kwaad. Voor de rest moet je je tegenstanders altijd respecteren. Sportiviteit en succes kunnen wel degelijk hand in hand gaan.

Pieter van den Hoogenband

Colofon

Uitgave

NOC*NSF, NISB, NCS, NCSU en NKS

Hoofredactie

NOC*NSF: Lieke Vloet,
Hans Nieuwenburg

Eindredactie

Hanneke Toeset

Bijdragen

Astrid Cevaal, Hendrik-Jan Meijboom,
Lieke Vloet, Marleen Tibbe

Vormgeving

Alta creatieve marketingcommunicatie,
Utrecht

Druk

DeltaHage bv, Den Haag

Adres

www.sportcode.nl
NOC*NSF: Lieke Vloet
lieke.vloet@noc-nsf.nl
026-4834570